

صندوق توسعه ملی در منویات مقام معظم رهبری

چکیده: تغییر نگاه به نفت، گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز همواره از دغدغه‌های مقام معظم رهبری بوده است. از منظر ایشان حرکت صحیح در چارچوب اقتصاد دانش‌بنیان، عملیاتی نمودن اقتصاد مقاومتی و قطع وابستگی به نفت از مهمترین راه‌های بی‌اثر کردن تحریم‌های دشمن بر روی اقتصاد ایران می‌باشد. این موضوع یکی از اصلی‌ترین دلایل تشکیل صندوق توسعه ملی بود است. هدف این پژوهش، بیان برخی از مهمترین فرمایشات مقام معظم رهبری پیرامون صندوق توسعه ملی و همچنین شناخت انتظارات ایشان از این صندوق می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: صندوق توسعه ملی، سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه‌ای کشور، اقتصاد مقاومتی.

مقدمه

ذخیره بخشی از عواید فروش نفت و منفک نمودن آن از بودجه سنواتی کشور همواره جزء سیاست‌های راهبردی جمهوری اسلامی ایران بوده است و می‌توان از تشکیل حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۷۹ به موجب ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه، برای مقابله با نوسانات درآمد دولت که از نوسانات قیمت نفت نشات می‌گیرد و نیز به منظور ایجاد یک جریان ثابت درآمد حاصل از صادرات نفت و تبدیل درآمد منبع فناپذیر نفت به انواع دارایی‌های ذخیره‌ای و سرمایه‌ای بین‌نسلی، ایجاد گردیده بود به عنوان یکی از مهمترین اقدامات در این راستا نام برد که البته تجربه موفق نبود.

صندوق توسعه ملی به موجب ماده ۸۴ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (که در حکم اساسنامه صندوق بوده) در تاریخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۵ تشکیل و شروع به فعالیت نموده است. با اتمام دوره برنامه پنجساله توسعه مذکور، اساسنامه دائمی صندوق در ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. به موجب این ماده صندوق با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تشکیل شده است. مطابق اساسنامه، منابع صندوق عمدتاً از طریق واریز درصدی از منابع حاصل از صادرات نفت خام، گاز طبیعی، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی هر ساله به حساب‌های صندوق نزد بانک مرکزی تامین می‌گردد. همچنین عمده مصارف می‌بایست اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی و همچنین سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی و مالی باشد.

پیشینه:

بطور معمول صندوق‌های ثروت ملی در دنیا رویکردهای مشخصی در راستای اهداف خود دارند. برخی از صندوق‌ها با رویکرد ثروت‌افزایی و صیانت از منابع خود عمدتاً از طریق سرمایه‌گذاری و تبدیل منابع به دارایی‌های بلند مدت با توجیه اقتصادی و بازدهی بالا فعالیت می‌نمایند. برخی دیگر از صندوق‌ها با هدف کاهش خطرات مواجه با بحران اقتصادی در دولت‌ها تشکیل و با ذخیره بخشی از درآمد دولت بطور مستمر، در مواقع ضروری به کمک دولت‌ها می‌آیند.

لکن در ایران به دلیل عدم تبیین صحیح اهداف و خط مشی‌ها، نحوه مدیریت منابع صندوق و چگونگی اختصاص این منابع، همواره جزء مسائل چالش برانگیز جامعه بوده است. از طرفی نبود شاخص دقیق اندازه‌گیری باعث گردیده امروزه و با گذشت بیش از ۱۰ سال از آغاز عملکرد صندوق توسعه ملی، امکان ارزیابی عملکرد به طور دقیق میسر نباشد.

هدف پژوهش:

این پژوهش در نظر دارد هدف از تاسیس صندوق، اهداف و رسالت‌های آن و دیگر مسائل مرتبط با صندوق را در فرمایشات مقام معظم رهبری (به عنوان رکن اصلی سیاست‌گذاری راهبردی در کشور) بررسی نموده و به ارزیابی عملکرد صندوق از زاویه نگاه معظم له بپردازد.

فرمایشات مقام معظم رهبری در خصوص صندوق توسعه ملی:

گزیده‌ای از مهمترین مکتوبات و فرمایشات مقام معظم رهبری در سنوات اخیر راجع به صندوق توسعه ملی به شرح ذیل می‌باشد. لازم به ذکر است مرقومات ایشان در ذیل مکاتبات و همچنین فرمایشات ایشان در جلسات خصوصی با مسئولین کشور با موضوع صندوق توسعه ملی بسیار فراتر از این بوده لکن در این پژوهش صرفاً از مطالبی که توسط پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری منتشر گردیده است استفاده گردیده است.

ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه توسط مقام معظم رهبری ۱۳۸۷/۱۰/۲۱:

بند ۲۲: تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین دستی وابسته بدان با رعایت:

- ۱- ۲۲- واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی.
- ۲- ۲۲- ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.
- ۳- ۲۲- قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.

بیانات در بازدید از پژوهشگاه وزارت نفت ۱۳۹۰/۱۲/۲۲:

"باید درآمدهای نفتی را به عنوان ذخایر و میراث کشور و ملت، به سرمایه ای ماندگار تبدیل کنیم که در این صورت منابع و ذخایر نفتی، واقعاً به نقطه قوت کشور تبدیل خواهد شد. تشکیل صندوق توسعه ملی تدبیری مهم بود و براساس قانون برنامه پنجم باید حداقل ۲۰ درصد درآمد نفتی هر سال به این صندوق واریز و صرف تولید و صنعت شود که خوشبختانه این کار، شروع شده و باید ادامه یابد".

بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱۳۹۱/۰۱/۰۱:

"در تحقق این هدف بسیار مهم «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه‌ی ایرانی» همه مسئول هستند. خوشبختانه «صندوق توسعه‌ی اقتصادی» در سیاست‌ها تصویب شد؛ مجلس شورای اسلامی آن را قانون کرد. امروز یک ذخیره‌ی باارزشی در اختیار مسئولان هست؛ می‌توانند این را در اختیار تولید ملی بگذارند. باید کار را تسهیل کنند؛ مجلس هم باید همکاری کند، دولت هم بایستی همت کند؛ بتوانند به تولید ملی رونق بدهند. مردم هم - چه آن که دارای سرمایه است، چه آن که دارای قدرت کار است - بایستی با ایجاد اتقان، همکاری کنند".

ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی توسط مقام معظم رهبری ۱۳۹۲/۱۱/۲۹:

بند ۱۸: افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه توسط مقام معظم رهبری ۱۳۹۴/۰۴/۰۹:

بند ۱۰: تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و دائمی شدن اساسنامه صندوق توسعه ملی با تنفیذ اساسنامه موجود و واریز سالانه ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز به صندوق توسعه ملی و افزایش حداقل ۲ واحد درصد سالیانه به آن.

۱۰-۱- استقلال مدیریت حساب‌ها از بانک مرکزی.

۱۰-۲- ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی.

۱۰-۳- استقلال مصارف صندوق توسعه ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی.

۱۰-۴- سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی.

بیانات در دیدار شاعران ۱۳۹۵/۰۳/۳۱:

"خب این ذخیره مثل همان ذخیره‌ی صندوق توسعه‌ی ملی که ما اینجا ذخیره می‌کنیم از پول نفت برای اینکه یک جایی، یک وقتی به درد کشور بخورد و در آنجا استفاده بشود [باید به درد بخورد]."

بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی ۱۳۹۶/۰۱/۰۱:

"صندوق توسعه‌ی ملی چیست؟ معنای صندوق توسعه‌ی ملی این است که از درآمد نفت کشور -نفتی که بدون اینکه ارزش افزوده‌ای تولید کند، از چاه درمی‌آوریم و می‌فروشیم- هر سال یک درصدی کنار گذاشته بشود که وابستگی اقتصاد کشور به نفت کم بشود. گفتیم اول بیست درصد، بعد بر این بیست درصد، هر سال اندکی [یعنی] سه درصد اضافه می‌شود؛ اگر این سه درصدها را تاکنون بنا بود اضافه بکنیم، امسال بایستی ۳۶ درصد از درآمد نفت، صرف صندوق توسعه‌ی ملی می‌شد یعنی نگهداری می‌شد در صندوق توسعه‌ی ملی که کشور از وابستگی به نفت به این اندازه نجات پیدا می‌کرد. و این وقتی پیش برود، در ظرف چند سال دیگر، نفت بکلی از اقتصاد کشور جدا خواهد شد که این برای کشور یک فرصت بزرگ و یک فوز عظیم است. یکی از بدبختی‌های کشور ما و بعضی از کشورهای دیگر، این است که اقتصادشان وابسته‌ی به نفت است؛ اختیار نفت هم دست کشورهای تولیدکننده‌ی نفت نیست، دست مصرف‌کننده‌ها است، دست قدرتهای جهانی است؛ آنها هستند که قیمت می‌گذارند، بالا می‌برند، پایین می‌آورند؛ در واقع تولیدکننده‌ی نفت در این مورد، در مقابل قدرت‌ها منفعل است. اگر کشوری بتواند اقتصاد خودش را از نفت جدا بکند و دارای نفت هم باشد، این کشور قطعاً پیشرفت چند برابر خواهد کرد. این صندوق توسعه‌ی ملی به این منظور به وجود آمد. البته در سال ۹۴، مسئولین دولتی گفتند درآمدهای نفتی کم شده است -هم فروش کم بوده، هم قیمت نازل بوده است- درخواست کردند، اظهار ضرورت کردند که از اختیارات رهبری استفاده کنند که آن بیست درصد اضافه نشود، فقط بیست درصد را بگیرند، ما هم قبول کردیم و این اجازه را به دولت دادیم که بتوانند فقط بیست درصد را در صندوق ذخیره کنند. این صندوق برای این است که به بخش خصوصی -یعنی به تولیدکننده‌ی داخلی- پول بدهد و به او توانایی بدهد تا بتواند کار تولید را راه بیندازد؛ این شد سرمایه. یعنی توانمند کردن بخش خصوصی از طریق صندوق توسعه‌ی ملی، یک چیز خیلی لازمی است."

بیانات در دیدار اعضای ستاد برگزاری کنگره ملی شهدای استان سیستان و بلوچستان و بلوچستان ۱۳۹۶/۱۱/۱۶:

"همه ی این کارهایی هم که حالا آقای استاندار گفتند، (استاندارسیستان و بلوچستان در سخنان خود، سه مشکل اصلی استان را این گونه برشمرده بود: مشکل کم آبی که میتوان آن را با برداشت از صندوق توسعه ملی و استفاده از آب شیرین کن حل کرد؛ احداث راه آهن چابهار - مشهد؛ توسعه ی اماکن آموزش و پرورش.) کارهای لازمی است، بروید اینها را حل کنید، بروید آدم پیدا کنید، بخش خصوصی پیدا کنید که بیایند متکفل بشوند و این کارها را انجام بدهند؛ آن وقت از صندوق توسعه هم -صندوق توسعه مال بخش خصوصی است- بروند استفاده بکنند، هیچ اشکالی ندارد؛ یعنی بروید دنبال کنید این مسائل را."

بیانات در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۷/۰۳/۰۲:

"به دولت قبل هم من همین حرف را میگفتم، به دولت جناب آقای روحانی هم همین را مکرر گفته ام، باز هم می گویم؛ سیاست های اصل ۴۴ را باید جدی بگیرید، باید بخش خصوصی را وارد میدان بکنید، باید کمک کنید به بخش خصوصی؛ این «صندوق توسعه ی ملی» برای همین است. همین که حالا آقای دکتر روحانی اشاره کردند که یک مقداری از پول ارز و درآمد ارزی به دولت داده نمی شود، این یعنی می رود داخل صندوق توسعه ی ملی. این صندوق توسعه ی ملی در اختیار دولت است و هیچ چیز این در خارج از دولت نیست؛ خود صندوق در اختیار دولت است، مسئولین صندوق را دولت نصب می کند، سیاست های صندوق، برداشت از صندوق، همه چیزش دست دولت است منتها در یک مواردی چون یک برداشت غیر قانونی برای دولت ضرورت پیدا می کند و فرصت اینکه بروند از مجلس اجازه بگیرند نیست، می آیند سراغ این حقیر، از این بنده مجوز می گیرند برای اینکه این پول را مثلاً برارند [برای] این کار، و آلا این صندوق در اختیار دولت است. این صندوق مهم است و توصیه ی مؤکد ما این است که این صندوق را برای مصارف جاری و هزینه های جاری کشور نباید صرف کرد؛ این فقط بایستی در اختیار فعالان اقتصادی بخش خصوصی قرار بگیرد برای اینکه بتوانند کار کنند. مسئله را این جور باید نگاه کرد و این جور باید دید."

بیانات در دیدار دانش آموزان و دانشجویان ۱۳۹۷/۰۸/۱۲:

"ما هم همواره به مسئولین گفته ایم سعی کنند تا آنجایی که ممکن است، ما اقتصادمان را از فروش نفت خام جدا کنیم. ما که داریم نفت خام را می فروشیم، درواقع ثروتی را و موجودی مان را که قابل تجدید هم نیست و تمام می شود، از زیر زمین درمی آوریم می فروشیم، پول می گیریم، صرف اداره ی کشور می کنیم؛ این غلط است! بایستی این سرمایه را به نحوی استعمال کرد، به نحوی به کار برد، به نحوی مصرف کرد که درآمد افزوده داشته باشد؛ ما باید مصرف بهینه بکنیم [از نفت]. البته سیاست های این کار طراحی شده؛ ما این صندوق توسعه ی ملی را که در سیاست های کلی تشکیل داده ایم و ابلاغ کرده ایم، به خاطر همین است که بتوانیم از وابستگی به نفت خارج بشویم."

این را هم عرض بکنم، مدل توسعه را ما از غرب نمی گیریم؛ اولاً ما اسم این حرکت را پیشرفت می گذاریم، نه آن چنان که آنها اسم گذاری می کنند «رشد و توسعه». مدل پیشرفت کشور را ما از غرب نمی گیریم. غربی ها خودشان به خاطر این روش و این مدل، خودشان را بدبخت کرده اند، مشکلات فراوانی برای خودشان درست کرده اند؛ زرق و برق هست اما باطن و درون، پوسیده و رو به فساد است؛ از آنها ما نمی گیریم."

پاسخ به درخواست رئیس‌جمهور برداشت از صندوق توسعه ملی جهت جبران خسارات سیل ۱۳۹۸/۰۱/۲۳:

خسارت‌های مالی ناشی از سیل ویرانگر بویژه در چند استان بسیار سنگین و مصیبت‌بار است و لازم است به‌طور جدی از سوی دستگاه‌های مسئول، پیگیری و جبران شود. البته کمک‌های مردم و نهادهای انقلابی و دستگاه‌های متعدد دولتی و نظامی در این ایام حقاً چشمگیر و موجب سپاس و قدردانی است ولی این کمک‌ها نمی‌تواند خسارت‌های وارده به آحاد مردم بویژه کشاورزان و صاحبان کشتزارهای سیل‌زده را جبران کند و ورود دولت لازم است. مطلعید که استفاده از صندوق توسعه ملی صرفاً در صورت مسدود بودن راه‌های دیگر ممکن است.

بیانات در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۸/۰۲/۲۴:

"یکی مسئله‌ی وابستگی به نفت است. عیب بزرگ اقتصاد ما وابستگی به نفت است. ما این مایع را از زیر زمین درآورده‌ایم، بدون هیچ گونه ارزش افزوده‌ای این پول نقد را -مثل پول نقد است- داده‌ایم دلار گرفته‌ایم، خرج امور جاری و امور زندگی کرده‌ایم؛ [این] غلط است. این صندوق توسعه‌ای که ما تشکیل دادیم، به خاطر همین بود که ما بتوانیم بتدریج خودمان را از نفت جدا کنیم. الان هم فرصت خوبی است؛ یکی از کارهایی که واقعاً باید در برنامه‌ریزی‌های کلان مسئولین اقتصادی ما قرار بگیرد همین است: باید کاری کنیم که وابستگی به نفت روزبه‌روز کمتر بشود."

بیانات در دیدار جمعی از تولیدکنندگان، کارآفرینان و فعالان اقتصادی ۱۳۹۸/۰۸/۲۸:

"این حرفی که بنده [میزنم]، حرف امروز من هم نیست، من از دهه‌ی ۷۰ از دولت مرحوم آقای هاشمی (رحمة الله علیه) -برادر عزیز و رفیق عزیزمان- به خود او و به وزرائش می‌گفتم باید کاری کنیم که ما وابستگی مان را به نفت بتدریج کم کنیم؛ این صندوق توسعه‌ی ملی که شما ملاحظه می‌کنید، اصلاً برای این به وجود آمد.

معنای صندوق توسعه‌ی ملی این است که هر سالی چند درصد از درآمد نفت را ما از اختیار دستگاه‌های مصرف‌کننده خارج کنیم، بگذاریم در یک صندوق؛ البته آن صندوق هم دست دولت است، منتها مصرف آن صندوق، دیگر مصرف در امور جاری نیست؛ [قرار بود] همین طور دائم، بتدریج زیاد بشود که امسال اگر قرار بود به همان ترتیب قانونی پیش برود، بایستی حدود ۳۵ درصد از درآمد نفت میرفت داخل صندوق توسعه، منتها دولتی‌ها در همه‌ی دوره‌ها -نه فقط دولت کنونی- سر قضایای مختلف می‌آیند اصرار می‌کنند که [برداشت کنند]؛ قانونی هم نیست؛ چون قانونی نیست، به بنده مراجعه می‌کنند؛ اگر قانونی بود که برمی‌داشتند؛ چون قانونی نیست برای اینکه یک جوری درست بشود، به بنده مراجعه می‌کنند و اصرار، التماس که این مشکل است و شما اجازه بدهید ما مثلاً فلان مقدار از صندوق توسعه برداریم.

متأسفانه صندوق توسعه کم‌اثر شده، کم‌خاصیت شده. بنده هم گفته‌ام وقتی شخص رئیس‌جمهور به من بنویسد که این ضرورت است، اضطراری است، من قبول می‌کنم، من موافقت می‌کنم که این کار انجام بگیرد. البته صندوق دست خود دولت است؛ رئیسش را هم دولتی‌ها می‌گذارند؛ اداره‌اش هم دست آنها است، دست ما نیست، منتها اجازه‌ی برداشت در این شکل غیر قانونی را حقیر بایستی متحمل بشوم و اجازه اش را بنده باید بدهم؛ بنابراین مشکل فقط این است. ما بایستی یک مسیری را که این مسیر، مسیر جدیدی است، مسیر نویی است، انتخاب کنیم و در این مسیر با جدیت حرکت بکنیم؛ مسیر تولید داخلی."

نامه رهبر انقلاب به رییس جمهور درباره لایحه بودجه ۱۴۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۳:

جناب آقای رئیس جمهور

با کاهش سهم صندوق به ۲۰ درصد مشروط به رعایت نکات ذیل موافقت می‌گردد:

- ۱- سهم صندوق توسعه ملی برای فروش نفت خام، میعانات گازی و مازاد بر یک میلیون بشکه در روز، ۳۸ درصد منظور گردد و کلیه تسهیلات سررسید شده دولت از صندوق توسعه ملی از محل سهم دولت از مازاد مذکور پرداخت گردد.
- ۲- کلیه مصارفی که در بودجه سال ۱۳۹۹ از محل منابع صندوق توسعه ملی تأمین مالی گردیده اند (موضوع بنده تبصره ۴ ماده واحده)، در بودجه سال ۱۴۰۰ از محل منابع بودجه عمومی تأمین مالی گردند. برداشت از منابع صندوق توسعه ملی برای مصارف بودجه سال ۱۴۰۰ مجاز نمی‌باشد.

جمع بندی

رئوس فرمایشات مقام معظم رهبری را در ۳ مقطع زمانی می‌توان به شرح ذیل دسته بندی نمود:

۱- قبل از تاسیس و در بدو تاسیس صندوق:

- ۱-۱- لزوم تغییر نگاه به نفت و گاز از منبع تامین بودجه به سرمایه‌های زاینده،
- ۱-۲- استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی،
- ۱-۳- تبدیل منابع و ذخایر نفتی، به نقطه قوت کشور،
- ۱-۴- عدم استفاده از منابع صندوق در تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی.

۲- پس از تاسیس و تا اواسط فعالیت صندوق (سال ۱۳۹۷):

- ۲-۱- کاهش فشار تحریم‌ها از طریق کاهش وابستگی نفتی دولتی،
- ۲-۲- قطع وابستگی دولت به نفت از طریق افزایش سالیانه سهم صندوق توسعه ملی،
- ۲-۳- قرار گرفتن منابع صندوق در اختیار تولید ملی و کمک به اقتصاد مقاومتی،
- ۲-۴- تاکید به استفاده بخش خصوصی از منابع صندوق (چندین بار تاکید فرموده اند منابع صندوق برای همین کار است)،
- ۲-۵- تاکید به عدم الگوبرداری از مدل توسعه غربی و اصرار به تبیین مدل بومی سازی شده از توسعه در کشور.

۳- از سال ۱۳۹۸ تا کنون:

۳-۱- تاکید به عدم استفاده دولت از منابع صندوق و گلایه از درخواست‌های مکرر رییس جمهور برای برداشت از منابع صندوق،

۳-۲- تاکید به این نکته که برداشت دولت از منابع صندوق مبنای قانونی نداشته و مجوز خود رهبری نیز به دلیل اصرار رییس‌جمهور بوده و ایشان راضی به این امر نیست.

۳-۳- تاکید این نکته که برداشت‌های دولت از صندوق در حکم وام بوده و می‌بایست در قوانین بودجه سنواتی این وام از محل سهم دولت از فروش نفت تسویه گردد،

۳-۴- گلایه از کم اثر شدن صندوق در اهداف اصلی خود.

نتیجه گیری:

همانگونه که ملاحظه گردید ورود جدی مقام معظم رهبری به حوزه‌ی اصلاحات ساختاری برای رهایی اقتصاد ایران از وابستگی به نفت نشان از حائز اهمیت بودن این مساله است که بیشتر در عرصه‌ی سیاست‌گذاری‌های رسمی و حاکمیتی خود را نشان می‌دهد. ایجاد صندوق توسعه ملی و تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم از جمله این اصلاحات است. همچنین برنامه ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین دستی وابسته بدان و جهت‌دهی به استفاده از نفت برای سرمایه‌گذاری‌های تولیدی و آماده‌سازی زیرساخت‌ها نیز از دیگر اصلاحات ساختاری مد نظر آیت‌الله خامنه‌ای می‌باشد. از نظر ایشان جدیت داشتن و عملکرد صحیح در چارچوب اقتصاد دانش بنیان و عملیاتی نمودن اقتصاد مقاومتی با منابع صندوق توسعه ملی، عملاً موجب درمان معضل دیرینه‌ی اقتصاد کشور می‌گردد.

متأسفانه در سال‌های اخیر، افزایش برداشت‌های دولت از منابع صندوق توسعه ملی موجب گردیده است نقش صندوق در ایفای رسالت اصلی خود در کمک به تحقق اقتصاد مقاومتی، دانش بنیان و تقویت تولید داخلی کم اثر گردیده است.

منابع:

- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری

- احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ای کشور

- سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی

- قوانین بودجه سنواتی